

спецкурс

Датската звукова система

[d̥e 'd̥ansg̊ə 'lyðsysd̥eːʔm]

Томас Оландер
СУ · летен сем. 2006–07

лекция III · 05.03.07

1

Rødgrød med fløde

- Nina Grønnum, *Rødgrød med fløde: en lille bog om dansk fonetik*. København: Akademisk Forlag 2007.

[ˈvœð̥g̊vœð̥ me ˈfløːð̥]

2

Домашни упражнения

- Какво представлява според тебе българският стандартен език? Може ли да се употребява дефиницията на датския *rigsmål* на Brink & Lund (виж Basbøll стр. 15) и за българския стандартен език?

3

Rigsmål 1

- Basbøll (стр. 15):

When a certain pronunciation of a given word form is heard from some speakers (not necessarily a majority) who have been raised in area A in Denmark, some in area B, others in area C, and so on, covering all the different areas of Denmark, [...] this pronunciation word form is a *rm-form* [*rigsmål-form*].

4

Rigsmål 2

– Brink & Lund (стр. 763):

‘Dansk rigsmål’ betyder mest hensigtsmæssigt
‘dansk sprog, der ikke er lokalt bundet’.

(‘Датски *rigsmål*’ най-удачно се дефинира като
‘датски език, който не е свързан с някоя
местност.’)

5

Rigsmål 3

– Grønnum *F&F* (стр. 208):

regionalsprog: københavnsk rigsmål

sociolekt: middelklassen

generation: de yngste voksne

stillag: spontant, men distinkt

Det er m.a.o. rigsmål som det tales af unge [Dvs.
født omkring 1985] voksne mennesker fra
middelklassen i det storkøbenhavnske område når
de taler spontant, men tydeligt.

6

Развития в последните 30 години

- 1 сливане на полугласна [ɹ̥ ʊ̥ ð̥] + [ə] и на [ɛ̥] + [e] в гласна [ɪ ʊ̥ ɸ̥ e]
leve ['le:ʊə] > ['le:ʊ] ▶
- 2 изчезване на количествената дистинкция пред гласни и полугласни
  - а удължение на кратка гласна пред друга гласна
lege (['laɪə]) > ['laɪ] > ['la:ɪ] ▶
  - б съкращение на дълга гласна пред полугласна
liv ['li:ʊ̥] > ['liʊ̥?] ▶
- 3 отпадане на [ɹ̥] след предна гласна
søg (['sø:ʔɹ̥] >) ['søɹ̥?] > ['sø:ʔ] ▶

7

▶ сливане на полугласна + [ə]/[e]

- сливане на полугласна [ɹ̥ ʊ̥ ð̥] + [ə] и на [ɛ̥] + [e] в гласна [ɪ ʊ̥ ɸ̥ e]:
lege ['laɪə] > ['laɪ] (> ['la:ɪ])
leve ['le:ʊə] > ['le:ʊ]
bade ['bæ:ðə] > ['bæ:ð̥]
tirre ['tʰiɹ̥e] > ['tʰiɛ] (> ['tʰi:ɛ])
- при това [ɹ̥] се асимилира към предишна предна гласна
læge ['lɛ:ɹ̥ə] > ['lɛ:ɛ]
sige ['si:ɹ̥ə] > ['si:ɪ]

8

► удължение на гласна пред гласна

- след сливането на полугласните с [ə]/[e] кратките гласни се удължават пред [i u ø e]

lege ([ˈlɑɪə] >) [ˈlɑɪ] > [ˈlɑɪ]

skove ([ˈsɡʊə] >) [ˈsɡʊ] > [ˈsɡʊ]

gedde ([ˈɡeðə] >) [ˈɡeð] > [ˈɡeð]

tirre ([ˈtʰiɾe] >) [ˈtʰiɾ] > [ˈtʰiɾ]

- по този начин пред гласни първоначалните кратки гласни съвпадат с дългите гласни:

svirre [ˈsviɾe] > [ˈsviɾ] > [ˈsviɾ] = *svire* [ˈsviɾ]

9

► съкращение на гласна пред полугл.

- дългите гласни се съкращават пред полугласни; при това евентуален *stød* се мести на полугласната

sag [ˈsæːʔ] > [ˈsæɪʔ] (> [ˈsæːʔ])

liv [ˈliːʔ] > [ˈliʊʔ]; *lyver* [ˈlyːʔe] > [ˈlyʊʔe];

lever [ˈleːʔe] > [ˈleʊʔe]

hvid [ˈviːð] > [ˈviðʔ]; *lider* [ˈliːðe] > [ˈliðʔe];

sider [ˈsiːðe] > [ˈsiðe]

stor [ˈsɔːʔe] > [ˈsɔʊʔe]

10

► отпадане на [ɪ] след предна гласна

- [ɪ] отпада след предна гласна [i e ε æ y ø œ æ]; при това кратка гласна се удължава
piger ['pʰi:ɪe] > ['pʰi:ze]
læger ['lɛ:ɪe] > ['lɛ:ze]
bøger (['bø:ɪe] >) ['bø:ze] > ['bø:ze]
sag (['sæ:ɪ?] >) ['sæ:z] > ['sæ:z]
syg (['sy:ɪ?] >) ['sy:z] > ['sy:z]
- и [ʊ] отпада, но само след задната гласна [u]
uger ['u:ʊe] > ['u:ze]
dug (['dʊ:ʊ?] >) ['dʊ:z] > ['dʊ:z]

11

ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА СИСТЕМАТА

- няма количествена дистинкция пред гласни и полугласни
- преди: *bage* ['bæ:ɪə] срещу *lege* ['la:ɪə]
have ['hæ:ʊə] срещу *skove* ['sɡʊʊə]
geder ['ɡe:ðe] срещу *gedder* ['ɡeðe]
svire ['svi:ze] срещу *svirre* ['sviɹe]
- сега: *bage* ['bæ:æ] и *lege* ['la:ze]
have ['hæ:ʊ] и *skove* ['sɡʊ:ʊ]
geder ['ɡeðe] и *gedder* ['ɡeðe]
svire ['svi:ze] и *svirre* ['svi:ze]

12

За другата седмица

- за четене
  - Vasbøll стр. 88–97
- упражнение
  - слушай датските гласни на homepage'а като обръщаш внимание на различните количества и качества на гласните; опитвай се сам да ги произнесеш